

BLOG BROJ: 56

AKTUELNA VANJSKA POLITIKA
II GODINA IZDANJA

**NEDOUMICE O REGIONALNOJ SARADNJI
IZ PERSPEKTIVE BIH: PREDNOSTI
BERLINSKOG PROCESA U ODNOSU
NA OTVORENI BALKAN**

AUTORICA: VERDA MESIHOVIĆ
Novembar 2022.

Program: Aktuelna vanjska politika

Aktuelna vanjska politika je platforma namijenjena mladim aktivistima/kinjama za izradu i objavu kratkih online članaka u različitim formatima (analiza, blog, policy brief i sl.) o aktuelnim temama iz sfere vanjske politike usmjerene ka ili vođene od strane BiH. Platforma je prostor gdje mladi mogu da kreiraju sopstveni sadržaj, razvijaju svoju ekspertizu i dobiju prostor u javnosti.

Više informacija na: www.fes.ba i www.vpi.ba

Impressum

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) | ured u BiH
Kupreška 20, 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Odgovorni: Dr. Peter Hurrelbrink
Tel.: +387 33 722 010
Fax: +387 33 613 505
e-mail: fes@fes.ba
www.fes.ba
DTP: Adisa Ošijan
Naslovnica: Korišteni dizajn ilustracije od Starline - Freepik.com
Publikaciju možete naručiti na e-mail: fes@fes.ba. Stavovi, mišljenja i zaključci u ovoj publikaciji ne moraju nužno odražavati stavove Friedrich-Ebert-Stiftung. Friedrich-Ebert-Stiftung ne garantuje za tačnost podataka koji su izneseni u publikaciji.

Sva prava zadržana od Friedrich-Ebert-Stiftung.

U partnerstvu sa:
Vanjskopolitička inicijativa BH

MESIHOVIĆ, VERDA
Aktuelna vanjska politika: "Nedoumice o regionalnoj saradnji iz perspektive BiH: Prednosti Berlinskog procesa u odnosu na Otvoreni Balkan"
/ Verda Mesihović - Sarajevo : Friedrich-Ebert-Stiftung, 2022. - 4 str. A4 format

Nedoumice o regionalnoj saradnji iz perspektive BiH: Prednosti Berlinskog procesa u odnosu na Otvoreni Balkan

Autorica: Verda Mesihović

Regionalna saradnja zemalja Zapadnog Balkana bila je i ostaje jedan od imperativa procesa evrounijskih integracija. Kreiran 2014. godine da pomogne i stavi dodatni naglasak na važnost uspješne saradnje, [Berlinski proces](#) posvećen je infrastrukturnom razvoju, povezivanju, poticanju nauke, unaprjeđenju uslova poslovanja, omladinskim razmjenama i pomirenju. Za većinu ovakvih poduhvata uvijek je potrebno vrijeme i znatni resursi. Istovremeno, [protagonisti Berlinskog procesa](#) suočili su se s velikim očekivanjima – na sve strane. Ono što je postalo jasno prilično rano u cijelom procesu je da će proces morati čim prije početi opipljive i konkretne rezultate da bi ostao kredibilan i relevantan. Ovaj proces od početka uživa podršku svih šest ekonomija Zapadnog Balkana.

Tokom 2019. godine otpočeli su procesi regionalnog integriranja putem političke i ekonomske platforme Otvoreni Balkan. Srbija, Albanija i Sjeverna Makedonija su ozvaničile saradnju ovim putem sredinom 2021. Do današnjeg dana ne postoji stranica ili bilo kakva službena prezentacija ove platforme koja bi uopće mogla biti hiperlinkana u tekstove poput ovog. Iako se još uvijek nastoji javnim mnijenjima zemalja regiona nametnuti kao relevantan, za Otvoreni Balkan mnogi analitičari su prokomentirali da je dobio [poljubac smrti](#) sredinom 2022. godine, kad je ministar vanjskih poslova Ruske Federacije Sergej Lavrov dao podršku ovom poduhvatu.

Ubrzo, svega koji dan poslije, specijalni izaslanik Sjedinjenih Američkih Država za Zapadni Balkan [Gabrijel Eskobar podržao je inicijativu](#), pod uslovom da okuplja svih šest zemalja na ravnopravan način.

Bosna i Hercegovina otpočeka učestvuje u Berlinskom procesu, ali unutar države nema dovoljnog stepena saglasnosti za uključivanje zemlje u inicijativu Otvoreni Balkan – oni koji su „za“ identificiraju Otvoreni Balkan kao veliku razvojnu šansu, dok drugi [nisu ubijeđeni u održivost i kredibilnost ove inicijative](#).

Ali, analizirajmo redom po uobičajenim parametrima.

Berlinski proces vs. Otvoreni Balkan

Za razliku od Otvorenog Balkana za koji ne postoji ništa što bi mogli identificirati kao pravni okvir, Balkanski proces se temelji, između ostaloga, na sporazumima o [CEFTA](#) i [Transportnoj zajednici](#), odlukama koje se odnose na [Zajedničko regionalno tržište](#), itd. Svaka komponenta ovog pravnog temelja usko je povezana sa procesima integriranja u Evropsku uniju.

Infrastruktura Berlinskog procesa uključuje Sekretarijat CEFTE, Vijeće za Regionalnu saradnju, državne administracije, te različite organizacije za međunarodnu razvojnu pomoć koje pružaju potporu provedbi aktivnosti koje se odvijaju u sklopu ove inicijative. Također, na strukturiran i organiziran način okuplja i predstavnike civilnog društva, čiji se inputi ozbiljno razmatraju i uzimaju u obzir. Istovremeno, Otvoreni Balkan koristi na ad hoc osnovi institucije koje ne raspolažu mandatom za pokrivanje različitih aspekata administriranja regionalne saradnje.

Berlinski proces trenutno ima budžet od [30 milijardi eura za privredu i ulaganja](#), dok Otvoreni Balkan ne posjeduje budžet. Pretpostavlja se da se svaki događaj finansira iz državnih budžeta, svaki događaj pojedinačno.

Što se tiče procedura i procesa donošenja odluka, Berlinski proces ima jasnu strukturu – od premijerskog do tehničkog nivoa. Paralelno se odvijaju sastanci i koordinacije donatora i agencija za provedbu pomoći. Istovremeno, Otvoreni Balkan okuplja šefove država/vlada na sastancima sazvanim na osnovu njihove odluke i raspoloživosti. Cijeli proces se odvija u odsustvu sistema redovnog izvještavanja i analize.

Sadržaj Berlinskog procesa jasno je artikuliran i jasno fokusiran na povezanost, razvoj i pomirenje. Potom se razrađuju jasni ciljevi i akcioni planovi. Sve što se planira i na čemu se radi u potpunosti je usaglašeno sa standardima Evropske unije i Svjetske trgovinske organizacije. Fokus Otvorenog Balkana, s druge strane, ne postoji niti u obliku dobro razrađenih javnih politika, niti akcionog plana. Dokumenti koji se razmatraju uglavnom se razvijaju nasumično i u najvećoj mjeri predstavljaju preklapanje sa Zajedničkim regionalnim tržištem, CEFTA-om ili nekom drugom već predstavljenom inicijativom.

Šta je to Zajedničko regionalno tržište?

Za razliku od [diskusije o četiri slobode](#) Evropske unije na nivou „općih mjesta“ kojima se u javnosti i drugim zemljama okruženja nastoje promovirati inicijatori Otvorenog Balkana, u okviru Berlinskog procesa kreiran je okvir pod nazivom Zajedničko regionalno tržište. Ono nastoji do najveće moguće mjere biti formacija po uzoru na Jedinствeno tržište Evropske unije. Želeći doprinijeti razrješenju bilateralnih i unutrašnjih pitanja u zemljama regiona putem jačanja ekonomije i trgovinske razmjene, Zajedničko regionalno tržište se fokusira na četiri područja: područje za regionalnu trgovinu, područje za regionalne investicije, regionalno digitalno područje i regionalno područje za industriju i inovacije. Kad je regionalna trgovina u pitanju, svakako je naglasak na četiri slobode, ali i na usaglašavanje propisa i standarda sa onima iz Unije. Također, previđa se i usaglašavanje investicijskih politika i standarda, te se planira kreirati okvir za promociju regiona stranim ulagačima. Ono što već daje opipljive rezultate je regionalna saradnja u sferi integriranja regionalnog sa pan-evropskim digitalnim tržištem u vidu [ukidanja rominga u regionu od sredine 2021. godine](#).

Uspjesi Berlinskog procesa

Dosadašnja [postignuća Berlinskog procesa](#) kategoriraju se na četiri vida angažmana: ekonomski, politički i sigurnosni, socijalni, te intervencije vezane za provođenje projekata ekološke tranzicije.

Što se tiče ekonomske saradnje, pod okriljem ovog procesa odvija se 37 transportnih projekata, 8 energetske, 2 programa vezana za programe uvođenja i unaprjeđenja obnovljivih izvora energije, investiranje u unaprjeđenje veze širokog propusnog opsega[1], te uvođenje mjera za unaprjeđenje situacije u energetici i transportu. Pored toga, u sklopu ovog procesa djeluje investicijski forum, Regionalno ekonomsko područje, Transportna zajednica, mehanizam podrške malim i srednjim preduzećima, istraživačka fondacija za Zapadni Balkan, Zajedničko regionalno tržište, KfW regionalni fond i regionalni sporazum o romingu.

Što se tiče sfere politike i sigurnosti, pilotiran je projekat za mlade državne službenike, donijete su deklaracije o bilateralnim pitanjima, nestalim osobama i ratnim zločinima, te Zajednička deklaracija o regionalnoj saradnji i dobrosusjedskim odnosima. Donijeta je i Mapa puta za rješavanje pitanja nedozvoljenog malog oružja i lakog naoružanja, antikorupcijske obaveze, te saradnja u oblasti integrativnog upravljanja unutarnjom sigurnošću.

Programi društvene saradnje uključuju Regionalnu omladinsku kancelariju, Fond Zapadnog Balkana, Deklaraciju o integriranju Roma, Platformu za zapošljavanje i društvena pitanja. Što se tiče ekologije, kreirane su [Smjernice za provođenje Zelene agende na Zapadnom Balkanu](#).

Berlinski proces je početkom novembra 2022. godine iznjedrio i [tri regionalna sporazuma](#) o međusobnom priznavanju akademskih kvalifikacija i kvalifikacija za određene profesije, te uvođenje mogućnosti kretanja regionom s ličnim kartama.

Summa summarum

Ponovnom dinamiziranju Berlinskog procesa su se nadali svi. Otvoreni Balkan može biti upamćen kao autentična inicijativa nekih od zemalja Zapadnog Balkana proizašla iz zatišja Berlinskog procesa. Istovremeno nam je svima u regionu Otvoreni Balkan dočarao kako bi, u ovom trenutku i kontekstu, čak i uz najbolju volju, izgledala regionalna saradnja bez formata, procedura, sistema i okvira koji sobom nosi Berlinski proces.

[1] engl. Broadband